

Nieuwsbrief KOKW

April 2016: nieuwsbrief 2 van 2016

In dit nummer op pagina:

- 1 Voorwoord
- 2 Kringnieuws
- 6 Activiteiten SteM
- 8 Varia
- 9 Kalender

OPROEP

Ontvangt u nog een papieren versie van deze nieuwsbrief?

Graag hadden wij uw e-mail- adres ontvangen op info@kokw.be, zodat u voortaan deze nieuwsbrief digitaal kan ontvangen. Bedankt hiervoor.

Voorwoord

Beste vrienden

De kogel is door de kerk: de buitenrestauratie van het Huis Janssen in de Zamanstraat zal – met een aan de zekerheid grenzende waarschijnlijkheid – na de zomervakantie 2016 worden opgestart.

Veel dank daarbij aan de stad voor de jarenlange voorbereiding van dit dossier. Na 100 jaar magnifiek gebruik door de KOKW mocht de eigenaar inderdaad zijn verantwoordelijkheid opnemen, en dat doet ze dan ook.

We zijn het stadsbestuur zeer erkentelijk dat ze in deze budgettair moeilijke tijden, toch besliste om een relatief dikke, financiële enveloppe te voorzien om dit prachtig stukje stedelijk en regionaal erfgoed in zijn oude glorie te herstellen.

Namen noemen is in deze niet evident, want onze Kring heeft eigenlijk altijd, over de politieke grenzen en bestuursperiodes heen, op heel wat steun en sympathie kunnen rekenen. In ons ledenbestand waren/zijn burgemeesters, schepenen en gemeenteraadsleden (van Sint-Niklaas en verder) altijd prominent aanwezig. Voor een vrijwilligersorganisatie is dit niet onbelangrijk.

Naast de verantwoordelijke van de stedelijke musea wensen we wel expliciet mevr. Tamara Van Hout, adviseur monumentenzorg van de stad Sint-Niklaas, te bedanken voor alle inspanningen die ze reeds leverde en nog zal leveren om dit dossier tot een goed einde te brengen.

Een mooi gerestaureerd Huis Janssens zal er ongetwijfeld mee voor zorgen dat de 150 jaar oude Sint-Niklase stationsbuurt nog aantrekkelijker wordt en ook nieuwe initiatieven (economisch, toeristisch en cultureel) zal aantrekken.

Dank natuurlijk ook aan de Vlaamse overheid, die uiteindelijk het leeuwendeel van de financiële inspanningen levert. Het is een goede zaak dat Vlaanderen blijft investeren in zijn onroerend erfgoed.

Wij van onze kant zullen natuurlijk ook een tandje moeten bijsteken. Maar we zijn niet ongerust: de laatste maanden hebben onze bestuursleden en andere vrijwillige medewerkers al stevig doorgewerkt en opgeruimd.

Vele zaken zullen we kunnen behouden, hier en daar zullen we ook dingen moeten afstoten of loslaten, maar wees gerust: het gebeurt volgens de regels van de kunst en in een goed overleg met onze interne en externe adviseurs en experts.

Ik heb er alvast zin in om binnen enkele maanden het resultaat te zien. U toch ook?

Groeten

Chris De Beer – voorzitter KOKW

Kringnieuws

ERFGOEDDAG 'RITUELEN' – ZONDAG 24 APRIL 2016

Zondag 24 april 2016 is het Erfgoeddag met als thema 'Rituelen'. De lokale besturen en verenigingen hebben opnieuw de handen in elkaar geslagen om een fijn dagprogramma samen te stellen, met tal van boeiende activiteiten.

Vele musea, archieven, erfgoedorganisaties en vrijwilligers zetten hun erfgoed in de kijker. Ze vertellen verhalen, gunnen je een blik op hun collectie, duiken achter de schermen en nemen je mee op een ontdekkingstocht.

Tussen 10 en 18u. kan je volledig gratis verschillende erfgoedlocaties bezoeken en deelnemen aan de activiteiten die ter gelegenheid van Erfgoeddag worden georganiseerd.

Op de website van de Erfgoedcel Waasland kan u alvast de Wase brochure online bekijken:
<http://www.erfgoedcelwaasland.be>

DE KOKW EN ERFGOEDDAG. EEN JAARLIJKS RITUEEL – TENTOONSTELLING 'AANGEKONDIGD RITUEEL' IN DE SALONS

De mens giet zijn ijkpunten niet alleen in rituelen, maar maakt deze ook graag bekend aan de groep die hem individueel of collectief aanbelangt. Voor deze bekendmaking doet hij beroep op een derde. En het is net hier dat drukkerijen en uitgeverijen een niet te onderschatten en niet te vergeten rol innemen. Want ook zij zijn een deel van het ritueel: het kiezen van een drukker, een geschikt grafisch beeld en spreuk, de te drukken oplage...

Archieven van drukkerijen en vooral van hun afgeleverd werk zijn zeldzaam. De KOKW beschikt echter over het bijzonder rijk archief van de Sint-Niklase drukkerij Strybol-Verduyssen. Het overgrote deel van de klanten was gevestigd te Sint-Niklaas. Een minderheid vinden we in

de Wase regio tot in Gent toe. Het bestand documenteert vanaf het einde van de 19de eeuw tot in de jaren zestig van de 20ste eeuw een deel van het Sint-Niklase leven, en meer bepaald dit met een commerciële, culturele en katholieke inslag.

In de afgelopen jaren werd dit archief, bestaande uit duizenden affiches en proefdrukken van klein drukwerk, door bestuurslid Erik Janssen geïnventariseerd. Ter gelegenheid van Erfgoeddag stelt de KOKW aan de hand van enkele stukken de resultaten van deze ontsluiting voor. Proefdrukken van klein drukwerk rond geboorte, overlijden, huwelijk, vieringen en zelfs reclame maken deel uit van deze speciale collectie. Een uitgelezen kans om uniek archief te bewonderen!

Men kan ons op 24 april van 10 tot 18u. vinden in de Salons te Sint-Niklaas.

De inventarissen van de affiches en het klein drukwerk van drukkerij Strybol-Vercruyssen vindt u op onze webstek www.kokw.be (via de link archief collecties).

Tentoonstelling 'Aangekondigd ritueel'

Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas i.s.m. Stedelijke Musea Sint-Niklaas
De Salons, Stationsstraat 85, 9100 Sint-Niklaas (10-18u.) – archief@kokw.be

TENTOONSTELLING 'DE HATTINGA'S LATEN IN HUN KAARTEN KIJKEN' – TE BEZOEKEN T/M ZONDAG 24 APRIL 2016 IN MERCATOR-MUSEUM

De familie Hattinga neemt in de geschiedenis van de Nederlandse cartografie een eigen plaats in. De Hattinga's hebben een groot aantal voortreffelijke kaarten vervaardigd, verenigd in atlanten, die een betrouwbaar uitgangspunt vormen voor de kennis van het landschap in Zeeuws- en Noord-Vlaanderen in de 18de eeuw. Door hun detaillering zijn het de voorlopers van de moderne topografische kaarten.

Kom kennismaken met de veelzijdige Willem Tiberius Hattinga en zijn zonen Anthony en David Willem Coutry en hun cartografische nalatenschap.

Deze tentoonstelling, die opende op 31 januari jl., is een samenwerking tussen de Stedelijke Musea Sint-Niklaas, de Oudheidkundige Kring 'De Vier Ambachten' en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas. De tentoonstelling is te bezoeken tot en met zondag 24 april 2016.

Mercatormuseum, Zamanstraat 49D te 9100 Sint-Niklaas.

Dinsdag-zaterdag: 14-17u., zondag: 11-17u.

Toegang 5 EUR / 2,50 EUR met korting/ gratis: kinderen tot en met 12 jaar, houders museumkaart, lerarenkaart.

LEDENUITSTAP – KOKW BEZOECT CASSEL EN POPERINGE OP ZATERDAG 30 APRIL 2016 – NOG 2 PLAATSEN VRIJ

Het initiatief van de KOKW om een ledenuitstap naar Cassel (Noord-Frankrijk) en Poperinge te organiseren op zaterdag 30 april a.s., is andermaal een succes. In een mum van tijd waren bijna alle 54 plaatsen volzet. Momenteel zijn nog 2 plaatsen vrij. Snel inschrijven is dus de boodschap.

De bibliotheek/documentatiecentrum van de KOKW zal als gevolg van de ledenuitstap gesloten zijn op zaterdag 30 april 2016.

VANAF ZATERDAG 28 MEI 2016 – BIBLIOTHEEK EN DOCUMENTATIECENTRUM GESLOTEN OP ZATERDAGVOORMIDDAG VOOR ONBEPAALEDE DUUR

Als gevolg van de nakende buitenrestaurantie van het Huis Janssens zal de leeszaal van de KOKW vanaf zaterdag 28 mei a.s. voor onbepaalde duur gesloten zijn.

Bestuursleden en medewerkers zullen vanaf dan op zaterdagen intensief verder werken aan het opruimen en leegmaken van het Huis Janssens. Tot onze spijt kunnen we gedurende deze periode geen bezoekers in de leeszaal ontvangen.

Gelieve voor dringende opzoeken/vragen een afspraak te maken via info@kokw.be. Dan wordt bekeken of wij u alsnog kunnen verder helpen. Alvast bedankt voor uw begrip.

NIEUWE BESTUURSPLOEG KOKW VOOR PERIODE 2016-2020

De algemene vergadering ging op zondag 13 maart jl. over tot verkiezing van een nieuwe bestuursploeg voor de periode 2016-2020. De volgende leden werden verkozen tot bestuurslid van de Kring: Sofie Buyse, Chris De Beer, Frans De Bondt, Alain Debbaut, Ronny De Mulder, Erik Janssen, Eddy Maes, Herbert Smits, Sandra Vancauwenberghe, Kristof Van Remoortere en Koen Verstraeten.

Ludo Hemelaer was geen kandidaat-bestuurslid meer. Langs deze weg danken wij hem voor zijn jarenlange inzet als ondervoorzitter van de Kring.

Op de bestuursvergadering van 26 maart werden de taken binnen de raad van bestuur als volgt verdeeld:

- Chris De Beer: voorzitter
- Herbert Smits: ondervoorzitter, webmaster
- Kristof Van Remoortere: secretaris
- Frans De Bondt: penningmeester
- Sofie Buyse: collectiebeheerder 3D-voorwerpen
- Alain Debbaut: redactiesecretaris Annalen
- Ronny De Mulder: public relations
- Erik Janssen: archivaris (modern archief)

- Eddy Maes: collectiebeheerder cartografie
- Sandra Vancauwenberghe: collectiebeheerder prenten en fototheek
- Koen Verstraeten: archivaris (oud archief).

De grootste uitdagingen voor de nieuwe bestuursploeg zijn het leegmaken van Huis Janssens, het opvolgen van de restauratiewerken en de (mede)organisatie van diverse activiteiten in het raam van de viering van 800 jaar Sint-Niklaas in 2017.

DE POMP KOMT TERUG! – UNIEKE SCHENKING AAN DE KRING

De KOKW is onlangs getipt omtrent de unieke 19de-eeuwse pomp van de oude vismijn (Grote Markt).

Hopelijk kan ze n.a.v. 800 jaar Sint-Niklaas terug (en gerestaureerd) getoond worden aan het grote publiek.

Deze pomp van de vismijn is één van de iconische beelden van onze stad en stond centraal op heel wat oude postkaarten en stadsgezichten.

Meer info over deze schenking volgt in de volgende nieuwsbrieven.

TENTOONSTELLING 'DE CARTOGRAFIE OF 'DE SPIEGEL VAN DE WERELD'. MERCATOR EN ORTELIUS, TWEE VLAAMSE GEOGRAFEN' – TE BEZOEKEN T/M ZONDAG 12 JUNI 2016 IN MUSÉE DE FLANDRE TE CASSEL

Gerard Mercator en Abraham Ortelius worden beschouwd als de grondleggers van de moderne geografie. Beiden afkomstig uit Vlaanderen, ontmoeten ze elkaar in 1554 en al snel wordt een vriendschap geboren. Hun werk zal een revolutie betekenen in de cartografie. Aan Mercator danken we de beroemde wereldkaart uit 1569: 21 gegraveerde bladen waarin het aardoppervlak de vorm aanneemt van een uitgerolde cilinder, doorkruist door meridianen en parallellen.

Een jaar later publiceert Abraham Ortelius de eerste editie van zijn atlas, de *Theatrum Orbis Terrarum* of '*De Spieghel der Werelt*', die faam zal maken omdat hij wordt beschouwd als de eerste gedrukte atlas in de moderne betekenis van het woord. Tot dan toe waren kaarten nooit verzameld in één werk. Door de ontdekkingen van deze cartografische genieën, en geïllustreerd door een selectie belangrijke werken, oude kaarten, meetinstrumenten maar ook van schilderijen, dompelt deze tentoonstelling u in de 16de eeuw, een periode van humanisme en openheid van kennis.

De KOKW gaf zeven topstukken uit de cartografische

collectie in bruikleen aan het Musée de Flandre (o.a. facsimile Mercatorglobes uit de 19de eeuw, enkele kaarten van Mercator en de 'Cosmographiae universalis' van Sebastian Munster). Tijdens de KOKW-ledenreis op 30 april wordt een bezoek gebracht aan deze expositie. De tentoonstelling is te bezoeken tot en met zondag 12 juni 2016.

Adres- en contactgegevens van het museum
 Adres: 26 Grand Place 59670 Cassel, Frankrijk
 Telefoon: 00 33(0) 3.59.73.45.59
 Fax: 00 33(0) 3.59.73.45.71
 Email: museedeflandre@lenord.fr

Openingstijden

Het Musée de Flandre is geopend van dinsdag t/m vrijdag van 10.00 u tot 12.30 u. en van 14.00 u. tot 18.00 u. en op zaterdag en zondag van 10.00 u. tot 18.00 u.

Gesloten op maandag en op feestdagen.

Activiteiten Stem

MERCATORLEZING 'DE HATTINGA'S. PREDIKANTEN, GENEESHEREN, BESTUURDERS EN VOORAL KAARTENMAKERS' DOOR MARC BUISE – DINSDAG 19 APRIL 2016, 20U., MERCATORMUSEUM

De uit Friesland afkomstige familie Hattinga heeft bijna de hele achttiende eeuw in Staats-Vlaanderen gewoond. Telgen waren predikanten, geneesheren, bestuurders en bovenal kaartenmakers.

Willem Tiberius en zijn zonen Anthony en David nemen in de geschiedenis van de Nederlandse cartografie – en die van Staats-Vlaanderen in het bijzonder – een eigen plaats in.

Hun cartografische productie was zeer groot en ook zeer divers. Bovendien waren het stuk voor stuk zeer interessante mensen.

Marc Buise heeft 35 jaar lang als reserveofficier bij de Koninklijke Marine gevaren. Thans gaat hij, vicevoorzitter van de Oudheidkundige Kring 'de Vier Ambachten' van Hulst, volledig op in zijn passie voor historische geografie en natuurhistorie van oostelijk Zeeuws-Vlaanderen en het Land van Waas.

Mercatormuseum, Zamanstraat 49D, Gratis toegang, e-mail: stedelijke.musea@sint-niklaas.be tel 03 778 34 50, website: <http://www.musea.sint-niklaas.be>

MUSEUMNACHT OP ZATERDAG 23 APRIL 2016 VAN 19U TOT 1U IN DE SALONS, STATIONSSTRAAT 85 IN SINT-NIKLAAS

De Stedelijke Musea van Sint-Niklaas hebben een mooie traditie van dansfeesten opgebouwd met hun jaarlijks terugkerende Museumnacht. Voor de achtste editie van deze nacht gooien de musea het over een heel andere boeg. Muziekclub 't Ey uit Belsele blaast 25 kaarsjes uit. Samen met deze gerenommeerde club gaan de musea dit keer voor een folkly dansfeest: een 'gala-baleynbal'. Keigoegie muzikanten zullen met nieuwe én oude akoestische muziek een sprankelend dansfeest bouwen in de Salons. Geen ontsnappen aan dus: hop met de beentjes!

Muziekclub 't Ey

Als kleinschalige muziekclub uit Belsele heeft 't Ey veel aandacht voor folk, wereldmuziek maar vooral kwetsbare muziek. Muziek die het best tot haar recht komt tijdens een intiem concert. Die kleinschaligheid brengt een heel intense muziekbeleving met zich mee, zowel voor de artiesten als voor het publiek. De kamers van de Salons vormen een verrassend kader voor dit feest.

De Salons

We heten je welkom in het huis van Edmond Meert! Deze textielabrikant kreeg in juni 1928 van het stadsbestuur de toelating tot het bouwen van een woonhuis in de Stationsstraat, naar de plannen van de Antwerpse architect Paul Stordiau. Meert koos voor de grandeur van het neoclassicisme. Het gebouw is volledig onderkelderd, telt 3 verdiepingen en een bewoonbare zolder. Met een gevelbreedte van 16,50 m en een bouwdiepte van ruim 30 m heeft het gebouw een nuttige vloeroppervlakte van ruim 2000 m². In 1988 werd het geopend als afdeling van de stedelijke musea, wat het vandaag nog steeds is. Op de Museumnacht kan je het prachtige huis van kelder tot zolder ontdekken.

Praktische info:

Zaterdag 23 april 2016, 19u.-1u.
de Salons, Stationsstraat 85, 9100 Sint-Niklaas

Toegang: 5 euro (drankbon 2 euro inbegrepen)
Een organisatie van de Stedelijke Musea Sint-Niklaas in samenwerking met Muziekclub 't Ey en de Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans Sint-Niklaas

E-mail: stedelijke.musea@sint-niklaas.be, tel.: 037783450, website: <http://www.musea.sint-niklaas.be>.

Varia

NIEUW BOEK 'HERINNERINGEN AAN OVERSTROMINGEN IN KASTEL EN MOERZEKE' VAN HUGO DE LOOZE

Hugo De Looze sprak met meerdere personen over de overstromingen in Moerzeke en Kastel in de 20ste eeuw. Eind 2009 sprak hij met Leopold Petrus Peelman (Peer Van Broeck), Willy Peelman en Clement Van Haver. Hij had ook een dubbelgesprek met Christina De Boeck (met haar schoondochter Anna Wuytack) en Justine Van Olmen. Een aantal van deze personen zijn intussen overleden. Eind vorig jaar sprak de auteur achtereenvolgens met Jean Pierre De Lamper, Margriet Vermeire, Annie Hermans en René Vlaminck, Louis Windey, Michel Lelie en zijn echtgenote Ludwine Van Den Eede, Domien Peelman, Werner Laget en zijn echtgenote Maria Claessens.

Dat leidde tot een nieuw boek dat de overstromingen van 1906, 1928, 1930, 1953 en 1976 behandelt. In het boek krijgen ook de realisatie van de Koning Albertdijk, de betonnen muur aan de Roogeman en de bijna-overstroming van december 1973 een plaats. De uit de interviews ingewonnen informatie wordt aangevuld met historisch onderzoek en getuigenissen o.m. uit dag- en weekbladen. Zo komt onder andere ook oud-burgemeester Gilbert Lemmens aan bod. Het boek van 192 bladzijden (formaat A4) bevat ruim 100 illustraties.

Het boek afhalen kan tijdens de Week van de Amateurlunten: zaterdag 30 april en zondag 1 mei 2016, telkens van 14 tot 18u. in de Vrijboomstraat 13 in Kastel. Het boek is daar verkrijgbaar aan 20 euro. Nadien kost het boek 25 euro (plus 6 euro verzendingskosten). Meer info: Hugo De Looze, Stationsstraat 25, 9220 Hamme, tel. 052 47 22 42, hugo.delooze@skynet.be.

Kalender

- Dinsdag 19 april 2016, 20u.: Mercatorlezing 'De Hattinga's. Predikanten, geneesheren, bestuurders en vooral kaartenmakers' door Marc Buise in Mercatormuseum.
- Zaterdag 23 april 2016, 19-1u.: museumnacht in de Salons
- Zondag 24 april 2016, 10-18u.: erfgoeddag – tentoonstelling 'Aangekondigd ritueel' in De Salons.
- Tot en met zondag 24 april 2016: tentoonstelling 'De Hattinga's laten in hun kaarten kijken' in Mercatormuseum.
- Zaterdag 30 april 2016: ledenuitstap naar Cassel en Poperinge.
- Zaterdag 30 april 2016: leeszaal en documentatiecentrum KOKW gesloten.
- Tot en met zondag 12 juni 2016: tentoonstelling 'De cartografie of 'De Spiegel van de Wereld'. Mercator en Ortelius, twee Vlaamse geografen' in Musée de Flandre te Cassel.
- Vanaf zaterdag 28 mei 2016: bibliotheek en documentatiecentrum gesloten op zaterdagvoormiddag voor onbepaalde duur.

MET DANK AAN:

Met steun van de

